त्रैमासिक मुखपत्र

मनका कुरा

Man Ka Kura

सोमबार, असोज ०७ गते २०८१, sep 23 Mon 2024 पृष्ठ १, मूल्य रु. ८/-

बालबिवाह न्युनिकरण र अन्त्यका लागि साँझा अभियान, मानव अधिकारमैत्री संस्कार निर्माणमा गरौं योगदान

हलिया मुक्तीका १६ वर्ष

पुर्नस्थापनाको पर्खाइमा हलिया

तस्बिर : दशरथचन्द नगरपालिका- ८ स्थित हलिया वस्ती

नरी बडु
मनका कुरा

- सरकारले २०६५ भदौ २१ गते हलिया मुक्तको घोषणा गऱ्यो । मुक्त घोषणा भएको १७ वर्ष वितिसक्दा समेत अझै मुक्त हलियाहरु पुर्नस्थापनाको पर्खामा छन् ।

सरकारबाट प्रमाणिकरणमा पर`को केही मुक्त हलियाहरुको समेत अहिलेसम्म न्यायिक पुर्नस्थापना हुन सकेको छैन् ।

तत्कालीन समयमा राष्ट्रिय हलिया मुक्ति समाज, महासङ्घसँग सरकारले पाँच बुँदे सहमति गर`र हलिया मुक्तिको घोषणा गर`को थियो, जसमा उनिहरुको न्यायिक पुर्नस्थापनाको माग र`ाखिएको थियो । तर अहिले सम्म उनिहरु कष्ठपुर्ण जिवन जिउन बाध्य छन् ।

मालिकको खेतमा हलो जोतेर घरपरिवार पाल्दै आएका मुक्त हलियाको पुनर्स्थापना हुन नसकेपछि पुनः मुक्त हलियाहरु साहुकै खेतमा हलो जोत्न बाध्य भएका छन् । पुर्खौंदेखि मालिकको खेतमा हलो जोत्दै आएका आफूहरु पुनर्स्थापना प्याकेजमा नपरेको पञ्चेश्वर गाउँपालिका(५ का पुरन सार्कीले दुखेसो गर्नुभयो ।

उहाँले भन्नुभयो' 'अहिलेसम्म पनि हलिया परिचय-पत्र पाएको छैन् । पटकपटक निवेदन दिए तर परिचय-पत्र पाउन सकिएन् । हलिया मुक्त गरिएको भएपनि गुजरा लगाउन समस्या भएपछि अहिलेसम्म पनि मालिकको खेतमा हलो जोतिरहेकै छु । म जस्तै छुट मुक्त हलियाहरुले मालिकको हलो जोत्न बाध्य छन् ।'

दशरथचन्द नगरपालिका-८ सिमल्लेक मुक्त हलियाबस्तीकी दखा महरले आफू प्रमाणीकरणमा परेको भएपनि पुनर्स्थापनाका लागि सरकारले दिएको सहयोग रकम पाउन नसकेको दुखेसो पोख्नु भयो । उहाँले भन्नु भयो' 'घर भत्किने अवस्थामा छ । वर्षायाममा घर चुहिएर बस्न सकिदैन् ।'

मुक्त हलिया परिचय-पत्रका लागि धेरै पटक निवेदन दिएको भएपनि अहिलेसम्म पनि परिचय-पत्र पाउन नसकेको दशरथचन्द नगरपालिका-८ मुक्त हलियाबस्तीका लाटा महरको गुनासो छ । *बाँकी पृष्ठ ४ मा...*

सामाजिक रुपान्तरण र अनियमितताको खबरदारीका लागि

मनका कुरा

पाठक वर्ग ...

आदरणीय पाठक महानुभावहरु दलित समाज विकास मंच बैतडी द्वार सञ्चालीत त्रैमासिक मुखपत्र मनका कुरा बैतडी जिलला सदरमुकम स्थीत गटीबाट नियमित प्रकाशन भैरहेको छ । यस पत्रिकामा तपाईका लेख, र चना, सुचना, सन्देश तथा समाचार उपलब्ध गराई सहयोग गरिदिन अनुरोध छ । साथै तपाईको गाउठाउमा भएका विकास निर्माण र अनियमिता बारे हामीलाई जानकारी गराउनुहोला । तपाईका जानकारीका आधारमा हामी समाचार बनाउनेछौ । समाजिक कार्यमा प्रोत्साहन र अनियमिततामा खबरदारी गर्ने जिम्मेवारी वहन गरौं ।

सम्पर्क :-९८४८९०३४२९

जातीय भेदभाव तथा छुवाछुत नगरौं, मानवोचित समाज निर्माण गरौं

- जातीय तथा अन्य सामाजिक जन्य कसुर गरेमा अधिक्तम् तीन महिना देखी ३बर्ष सम्म कैद र ५० हजार रुपया देखी २लाख सम्म जरिवाना र सजाय हुने छ ।

- जातीय भेदभाव तथा अन्य सामाजिक छुवाछुत तथा भेदभाव गर्ने, उक्साउने व्यक्तिलाई मुख्य कसुरदार लाई हुने सजायको आधा सजाय हुनेछ ।

- सार्वजनिक पद धारण गरेको व्यक्तिले विभेदजन्य कार्य गरेमा निजलाई उल्लेखीत सजायमा ५० प्रतिशत थप सजाय हुने छ ।

बालबिवाह नगरौं–नगराऔं

- २० बर्ष पुरा नभई बिवाह नगरौंरनगराऔं । बालबिवाह गर्ने र गराउने लाई २बर्ष सम्म कैद सजाय हुने व्यवस्था छ ।

घरेलु हिंसा नगरौं–नगराऔं

घरेलुहिंसा गरेमा ३हजार देखी २५हजार सम्म जरि वाना वा दुवै सजाय हुने कानुनी व्यवस्था रहेको छ ।

सरस्वती नेपाली (अध्यक्ष) दलित
समाज विकास मंच बैतडी

हार्दिक मंगलमय शुभकामना

हिन्दु नेपालीहरुको महाच चाड विजय दशमी तथा शुभ दिपावली २०८१ सालको हार्दिक मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

जातीय विभेद, लैंगिक हिंसा तथा बालविवाह सामाजिक अपराध हुन् । त्यसैले यस्ता क्रियाकलापहरुलाई निरुत्साहित गरौं । सभ्य समाजको निर्माणमा योगदान दिऔं

सरस्वती नेपाली (अध्यक्ष) दलित
समाज विकास मंच बैतडी

वर्षेनी हराउदै महिला तथा बालबालिका

३ वर्षमा २ सय ५४ महिला तथा बालबालिका बेपत्ता

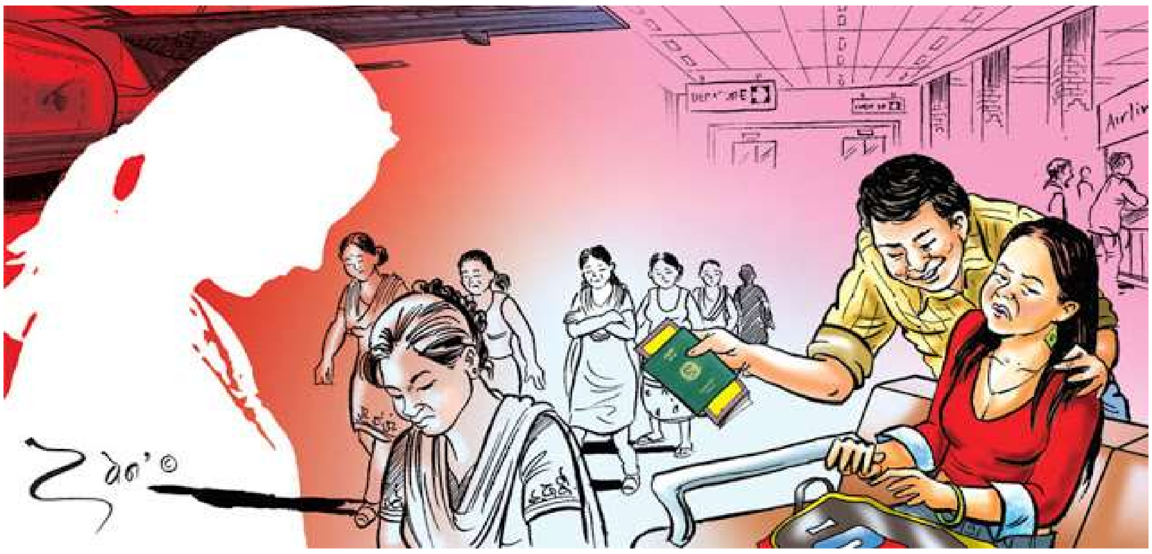

काल्पनिक तस्बिर

बिन्दु चन्द

मनका कुरा- बैतडीमा महिला तथा बालबालिका वेपत्ता हुने क्रम बढ्दो छ । महिला तथा बालबालिका हराउनु क्रम बढ्दो रहेको प्रहरीको तथ्याकंले देखाउँछ । बढी जसो महिला र बालिकाहरु हराउने क्रम बढी रहेको पाइएको छ । विभिन्न कारणले महिला तथा बालबालिकाहरु हराउने गरेको जिल्ला प्रहरी कार्यालय बैतडीका प्रहरी निरीक्षक बलराम पाण्डेले बताउनुभयो ।

मागी भन्दा भागी बढे

पहिला परिवारको मञ्जुरीमा हुने बालविवाह पछिल्लो समय भागी विवाहमा परिणत हुने गरेको छ । परिवारको मञ्जुरीविना बाल विवाह हुने क्रम बढ्दो छ । नेपालको कानूनले २० बर्ष भन्दा तलको विवाह गैरकानूनी हो । तर तथ्याङ्क हेर्दा बाल विवाहको अवस्था डरलाग्दो छ । प्रहरी निरीक्षक पाण्डेका अनुसार बढीजसो १३ वर्षदेखि १८ वर्षका बालिकाहरु हराएका उजुरी आउने गरेका छन् । खोजी गर्दै जाँदा प्राय प्रेम सम्बन्धमा परेर प्रेम विवाह गरि बसिसकेका हुन्छन भने केही भेटिएकै छैनन् ।

कलिलो उमेरमा अनजानबस प्रेममा परेर बिवाह हुने गरेको बताइएको छ । ग्रामिण भेगका किशोरीहरु देखासिखि र अनजानबस प्रेममा पर्ने गर्छन् । परिवारको इज्जत जोगाउन तथा बदनाम हुने डरले भागि विवाह गर्न बाध्य हुने गरेको पाइएको छ ।

आर्थिक समस्या

अधिकांस बालक हराउनेमा आर्थिक समस्याको कारण रहेको समेत बुझिएको छ । घरमा आर्थिक समस्या एकदमै कमजोर हुँदा दुइछाक टार्न तथा परिवारको खुसी खोज्न घरमा जानकारी नगराई हराउने गरेको बताइएको छ । आर्थिक समस्याका कारण खान लाउन तथा पढाइमा समेत समस्या हुने गर्दा बालकहरु अरुको देखासिखि र लहलहैमा लागेर पनि घरबाट वेपत्ता हुने गरेको बताइएको छ ।

रोजगारीका लागि सानो उमेरमा घरबाट नलगाउने गर्दा उनीहरु स्वइच्छाले भागेर भारततिर जाने गरेको बताइएको छ । खोजी गर्दा बढीजसो भारततीर नै फेला पर्ने गरेको पाण्डेले बताउनुभयो ।

घरेलु हिंसा

आर्थिक समस्या प्रेम सम्बन्ध संगै महिला तथा बालबालीका हराउनेमा घरेलु हिंसा पनि रहेको सरोकारवाला निकाय बताउँछन् । कुलतमा फसेका आफ्नै श्रीमानबाट कुटपिट झैझगडा हुँदा बिवाहीत महिलाहरु वेपत्ता हुने गरेका घटनाहरु पनि आउने गरेको बताइएको छ ।

अधिकासं महिलाहरु असह्य घरेलु हिंसाका कारण माइतमै बस्ने अर्थात अर्को विवाह गर्ने लगायतका कारण वेपत्ताको सुचिमा पर्नेगरेको बताइएको छ ।

घरेलु हिँसा कै कारण बालिकाहरु भागि विवाह गर्ने र बालकहरु भारततिर भाग्ने गरेको पाइएको समेत बताइएको छ ।

अधिकासं वेपत्ता भएकाहरु आत्महत्या गरेको अवस्थामा पनि भेटिने गरेका छन् । असह्य घरेलु हिंसा लगायत विभिन्न कारण बस उनीहरु आत्महत्या गर्ने टुगोंमा पुग्ने गरेको बताइएको छ ।

३ वर्षको अवधिमा बैतडी जिल्लामा २५४ महिला तथा बालबालिकाहरु वेपत्ता भएको प्रहीको तथ्याकंमा उल्लेख छ । ति मध्ये २१२ जना फेला परेका छन् ।

२०८०।८० मा ७२ जना महिला, १० जना बालक, २१ जना बालिका र २ जना जेष्ठ नागरिक वेपत्ता भएको उजुरी परेको प्रहरी सिनरीक्षक पाण्डेले बताए । ति मध्ये ८१ जना फेला परेको उनले बताउनुभयो ।

यस्तै, २०८०।८१ मा ६३ जना महिला, १८ जना बालक, ३२ जना बालिका र २ जना जेष्ठ नागरिक बेपत्ता भएकोमा ति मध्ये १०९ जना फेला परेका छन् ।

यस्तै नया आर्थिक वर्ष सुरु भएदेखि अहिलेसम्म ९ जना महिला, ९ जना बालक र १६ वालिका वेपत्ता भएका छन् भने ति मध्ये २२ जना फेला परेका छन् ।

वेपत्ता हुन नदिन घरेलु हिंसा सम्बन्धि सम्बन्धित निकायबाट विभिन्न जनचेतना मुलक कार्यक्रमहरु गर्नु पर्ने देखिन्छ । लङ्गिक हिंसा, बाल विवाह तथा जातीय छुवाछुतका विरुद्धमा काम गर्ने संस्था दलित विकास समाज मञ्चले जिल्लामा हुने बालविवाह र लङ्गिक हिंसा न्यूनिकरणका लागि प्रमुख जिल्ला अधिकारी मार्फत सरकारको न्यानाकर्षण गराएको छ । संस्थाका अध्यक्ष सरस्वती नेपाली लगायत अधिकारकर्मिको टोलिले कार्तिक २ गते प्रमुख जिल्ला अधिकारी भीमकान्त शर्मालाई ज्ञापनपत्र बुझाएर ध्यानाकर्षण गराएका हुन् । बालबिवाह न्युनिकरणका लागि किशोर(किशोरी सचेतना अभियान जरुरी रहेको संस्थाका अध्यक्ष सरस्वती नेपालीले बताउनुभयो ।

आजका बालबालिका भोलीका भविष्य हुन त्यसैले बालबालिकालाई हौसला, प्रोत्सान र माया दिऔं । बालबालिकालाई समाजका हानिकारक प्रचलहरूबाट टाढा राखौं, सुन्दर भविष्य निर्माणमा सहभागी बनौं

दलित समाज विकास मंच बैतडी

पुर्नस्थापनाको पर्खाइ.....

सरकारले पुनर्स्थापना नगरेपछि घर परिवार पाल्नै मुस्किल भएकाले मालिकको खेतमा हलो जोत्न बाध्य भएको दशरथचन्द नगरपालिका-९ का रामे महरले दुखेसो पोख्नुभयो ।

उहाँले भन्नु भयो' 'सरकार ले पुनर्स्थापना गरेन । परिवार कसरी पाल्ने ? ऋण लिएको र कमको व्याज दिन नसकेपछि हलो त जोत्नु नै पर्यो ।

बैतडी जिल्लामा २ हजार १ सय ४७ घरधुरीमध्ये १ हजार ५ सय ६८ घरधुरीले मात्र पुनर्स्थापना सहयोग रकम पाएका छन् । अन्य घरधुरी पुनर्स्थापनाको पर्खाइमा छन् ।

भूमि व्यवस्था तथा सहकारी मन्त्रालयले जिल्ला हलिया पुनर्स्थापना कार्यदलको सिफारिसका आधारमा 'क' देखि 'घ' वर्गको परिचय-पत्र दिएको छ ।

जिल्लामा अधिकांश छुट मुक्त हलियाहरु भएपनि कार्यदल खारेज हुँदा समस्या भएको छ । मुक्त हलियालाई परिचय-पत्रका आधारमा जग्गा खरीद, घर निर्माण र मर्मतकार्य गरी पुनर्स्थापना गर्न स्थानीय तहमा प्रत्येक वर्ष करोडौं रुपियाँ आउने गरेको भएपनि स्थानीय तहमा आएको बजेट कार्यान्वयनमा आउन नसकेको हलिया महासङ्घका पूर्व अध्यक्ष राजुराम भुलले बताउनुभयो ।

जिल्लामा छुट मुक्त हलियाहरु पनि धेरै रहेको गुनासो आउन थालेकाले यससम्बन्धमा सरकार ले नै ठोस नीति ल्याउनु पर्ने प्रमुख जिल्ला अधिकारी भीमकान्त शर्माले बताउनुभयो ।हलिया पुर्नस्थापनाका लागि दलित समाज विकास मञ्चको ध्यानाकर्षण

मुक्त हलियाहरुको न्यायिक पुर्नस्थापनका लागि दलित समाज विकास मञ्च संस्थाले प्रमुख जिल्ला अधिकारी मार्फत सरकारको न्यानाकर्षण समेत गराएको छ । ०८१ कार्तिक २ गते दलित समाज विकास मञ्चका अध्यक्ष सरस्वती नेपाली नेतृत्वको अधिकार कर्मिको टोलीले ज्ञापनपत्र बुझाउदै ध्यानाकर्षण गराएका हुन् ।

प्रमाणीकरणमा परेका मुक्त हलियाहरुको समेत न्यायिक पुर्नस्थापना हुन नसकेको भन्दै दलित समाज विकास मञ्च लगायतले सरकारको ध्यानाकर्षण गराएका हुन् । अझै सम्म पनि हलियाका समस्यामा सरकार जिम्मेवार हुन नसकेको अधिकारकर्मि कर्ण दयालले बताउनुभयो । उहाँले भन्नुभयो 'हलिया मुक्त भएको वर्षौं वितिसक्यो तर हलियाका समस्या ज्यूका(त्यू छन् । अरु त परको कुरा प्रमाणपत्र पाएका हलियाहरु समेत पुर्नस्थापनाको पर्खाइमा बस्नुपरेको छ ।

जिल्लामा छुट मुक्त हलियाहरुको समस्या समेत छ । अझै सम्म पनि जिल्लामा छुटमुक्त हलियाहरुको एकीन तथ्याङ्क आउन सकेको छैन् । यसमा स्थानीय तथा संघ सरकार कसैको पनि ध्यान जान नसकेको दलित समाज विकास मंचका अध्यक्ष सरस्वती नेपालीको भनाई छ ।

यसरी मनाइयो मञ्चको स्थापना दिवस

मनका कुरा

बैतडी- दलित समाज विकास मञ्च बैतडीको वार्षिकोत्सव तथा २१ औं स्थापना दिवस भव्य रुपले मनाइएको छ । स्थापना दिवसको अवसरमा साउन ३ गते बिहान जिल्ला अस्पतालमा फलफुल र स्वास्थ्य सामग्री वितरण गरिएको छ भने, अन्तरक्रिया कार्यक्रम समेत सम्पन्न गरिएको छ ।

जिल्ला अस्पताल बैतडीका बिरामीहरुलाई फलफुल तथा जूस वितरण गरिएको यस्तै एकद्वार संकट व्यवस्थापन केन्द्रमा रहेका व्याक्तिहरुलाई समेत आवस्यक पर्ने स्वास्थ्य सामग्रीहरु दिइएको मञ्चका सचीव बलभद्र दयालले बताउनुभयो । उनिहरुलाई चप्पल, सरसफाईका सामान र कपडा वितरण गरिएको हो ।

यसैगरी दिउसो मञ्चको सभाहलमा अन्तरक्रिया गरिएको हो । मञ्चका अध्यक्ष सरस्वती नेपालीको अध्यक्षतामा भएको कार्यक्रमका प्रमुख अतिथी प्रमुख जिल्ला अधिकारी भिमकान्त शर्मा रहेको थिए । प्रमुख जिल्ला अधिकारी शर्माले दलित समाज विकास मञ्चले गर्दै आएको सामाजिक रुपान्तरणको अभियानमा साथ दिने बताउनुभयो । उनले दलित समुदायका व्यक्तिहरुको नाम थर

सच्याउने तथा उनिहरुका हकहितका बिषयमा भुमिका निर्वाह गर्ने बताउनुभयो । दलित वर्गको रोजगारीको अवस्था बारे तथ्यांक अध्यावधिक गर्न मञ्चलाई सुझाव दिए ।

मञ्चका अध्यक्ष नेपालीले संस्थालाई आजका दिनसम्म सहयोग गर्ने, सयकार्य गर्ने व्यक्तिहरुलाई धन्यवाद ज्ञापन गरिन् । दलित, महिला, जेष्ठ नागरिक तथा बालबालिकाको क्षेत्रमा वकालत गर्नका लागि आगामी दिनमा सबै सरोकारवाला निकाय संग सहकार्य गर्दै आएको बताइन् । यी विषयहरुलाई सबैका साझा मुद्धाका रुपमा हेर्दै वकालतका लागि सबैले मिलेर अघि बढ्नुपर्नेका जोड दिइन् ।

कार्यक्रममा जिल्ला स्थीत सुरक्षा निकायका प्रमुख, कार्यालय प्रमुख, मानव अधिकारकर्मी लगायतका व्यक्तिहरुको सहभागीता थियो ।

प्रकाशक : दलित समाज विकास मञ्च, बैतडी, अध्यक्ष : सरस्वती नेपाली, कार्यक्रम संयोजक : जयराम विश्वकर्मा, सम्पादक : नरी बडु, सल्लाहाकार : बलभद्र दयाल, कार्यालय: दशरथचन्द नगरपालिका- ४ गढी, बैतडी, सम्पर्क : ९८४८९०३४२९ इमेल : dsdfbaitadi@gmail.com